

Inspiratienota

Lokaal subsidie- en ondersteuningsbeleid

Trefwoorden

Brede waaier aan ondersteuningsvormen - subsidies - verenigingen - nieuwe verenigingsvormen - amateurkunsten - artistieke projecten - jongeren.

Auteurs

Aan deze tekst werkten mee: het Forum voor Amateurkunsten, LOCUS, vzw Repetitieruimtes en VVJ.

I n t r o

Cultuur is een belangrijk bindmiddel van de samenleving. Recent onderzoek maakt duidelijk dat we ons weinig zorgen moeten maken: de participatie blijft stijgen en ook het verenigingsleven zit in de lift. Wel moeten we beseffen dat ‘klassieke verenigingen’ niet meer de enige zaligmakende vorm zijn. Tijdelijke engagementen, ad hoc initiatieven en losse collectieven, maken meer en meer deel uit van de huidige samenleving. In deel 1 van deze nota zoomen we in op deze nieuwe tendensen.

*Het is een uitdaging voor het beleid om zich niet alleen te richten tot het ‘klassieke’ verenigingsleven, maar ook nieuwe initiatieven een plaats te geven en hun werking te ondersteunen en te stimuleren. Een toekomstgerichte visie en goede reglementen maken hier deel van uit. **Goede reglementen zijn toekomstgericht.***

Het klassieke puntensysteem, met al z’n voor- en nadelen, komt nog vaak voor in de lokale ondersteuning. Startende verenigingen, tijdelijke collectieven en feitelijke verenigingen komen hierdoor vaak niet in aanmerking voor ondersteuning. Het systeem van ad nominatim subsidie is nog meer gesloten. Deel 2 van deze inspiratienota gaat verder in op enkele valkuilen.

***Dit document geeft geen kant-en-klare oplossingen.** In elke gemeente is de voorgeschiedenis, context en ambitie anders. De ondersteuningsmogelijkheden dus ook. Subsidiereglementen verschillen van gemeente tot gemeente. Ondersteuning is meer dan enkel het financiële, ook andere ondersteuningsvormen maken deel uit van een integraal beleid.*

*Hierover lees je meer in deel 3. In deel 4 behandelen we de **bouwstenen van een evenwichtig subsidiereglement.** We stellen keuzemogelijkheden voor, met bijhorende pro’s en contra’s.*

*De opzet van deze nota is richtingwijzers aan te bieden voor een goede en doordachte ondersteuning van amateurkunstenaars en ‘nieuwsoortige’ verenigingen. We willen **alternatieven bieden** die zowel cultuurprofessionals als het culturele veld ten goede komen.*

*Met deze nota hopen we vooral inspiratie te geven aan al wie z’n subsidiereglementen wil bijschaven. Verder geven we een tweesporenbeleid aan waarbij erkenning en herkenning het uitgangspunt vormen en waarbij structurele subsidies al dan niet te cumuleren zijn met een toegankelijke projectsubsidie, bij voorkeur ook voor **jongeren.***

We hopen dat deze nota ogen opent, inspiratie biedt, aanzet tot nadenken en eventueel uitmondt in wijzigingen in het subsidiereglement of ondersteuningsbeleid.

We wensen je alvast veel leesgenot.

Inhoud

1.	Het verenigingsleven in beweging. Tijd voor heroriëntatie !?	p. 5
2.	Bestaande subsidiesystemen en alternatieven.....	p. 6
2.1	Opgepast voor misbruik en onbedoelde uitsluiting	p. 6
2.2	Nominatieve subsidie versus convenanten	p.13
3.	Ondersteunen is meer dan subsidiëren alleen.....	p.17
3.1	Een waaier aan mogelijkheden	p.17
3.2	Een gedeelde verantwoordelijkheid	p.18
4.	Suggestie: een tweesporensubsidiebeleid	p.20
4.1	Erkenning versus 'h'erkenning	p.20
4.2	De financiële vertaalslag	p.22
4.3	Structurele lasten	p.24
4.4	Project in de ruime betekenis van het woord.....	p.26
5.	Uitsmijter: de rol van cultuur- en gemeenschapscentra.....	p.30
6.	Bijlagen	p.32
6.1	Overzicht soorten verenigingen	p.32
6.2	Amateurkunstenaars in beeld	p.33

1

Het verenigingsleven in beweging.

Tijd voor heroriëntatie !?

De cultuurparticipatiesurveys van afgelopen jaren tonen aan dat er nog steeds een **bloeiend verenigingsleven is**. De neergang van sociale participatie valt dus te nuanceren, ook al moeten we alert blijven voor veranderende maatschappelijke tendensen. ‘Lokalisering’, het toenemend belang van de lokale gemeenschap, is er één van. Denk maar aan de populariteit van dorp- en wijkfeesten, de aandacht voor lokale evenementen, kleinschalige goede-doel-initiatieven, enz. Anderzijds bestaat de wil om zich te verplaatsen naar naburige gemeenten, indien een paar kilometer verderop meer garanties zijn op (artistieke) kwaliteit of een uitgebreider aanbod. Zo’n zaken oefenen invloed uit op de ontwikkeling van ons ‘cultureel zelfbewustzijn’. We gaan ons dan ook anders organiseren in de vrije tijd.

De **diversiteit** van het verenigingsleven is steeds opvallender. Het culturele leven past zich aan de verwachtingen en verzuchtingen van de maatschappij aan. Naast de klassieke verenigingsstructuur (vzw met een raad van bestuur, jaarprogramma’s, ...) vertalen tijdsdruk en keuzestress zich meer in meer in spontane en soms erg kortstondige engagements. Gemeenten die up to date willen blijven, hebben **oog voor deze veranderingen** en passen zich aan de nieuwe realiteit en de nieuwe profielen van de cultuurparticipanten aan.

Dit kan in **verschillende snelheden**. Niets verandert van vandaag op morgen. In deel 2 suggereren we mogelijke aanpassingen in bestaande reglementen. In deel 3 benadrukken we nog even het belang van het breder ondersteuningskader en in deel 4 gaan we voor het serieuze werk: meer doorgedreven alternatieven met het oog op de toekomst.

2

Bestaande subsidiesystemen en alternatieven

2.1 Opgepast voor misbruik en onbedoelde uitsluiting

Zowat alle Vlaamse gemeenten hebben een subsidiereglement waardoor sociaal-culturele verenigingen structurele middelen ontvangen.

De meeste reglementen geven duidelijk aan **wie en onder welke voorwaarden** beroep kan doen op subsidies en/of andere ondersteuningsvormen. Lokale besturen willen immers zorgzaam omspringen met het 'gemeenschapsgeld'. Dit uitgangspunt blijft waardevol. Voorwaarden zijn namelijk een filter voor misbruik zoals gebruik voor privédoeleinden. Ze vermijden ook willekeur en favoritisme. Het is alleen jammer dat **door deze bepalingen - ongewild - een aantal oprechte aanvragers en waardevolle initiatieven uit de boot kunnen vallen.**

Daarom de suggestie om steeds te **vertrekken vanuit de doelstellingen**. Wat wil het gemeentebestuur met de subsidies bereiken? Nuttige vragen in dit verband zijn:

- Welke verenigingen en activiteiten wil de gemeente ondersteunen?
- Op welke manier wil de gemeente hen ondersteuning bieden?
- Leidt het reglement effectief tot de gewenste ondersteuning?
- Wordt het lokale culturele veld versterkt?
- Beantwoorden de bepalingen en voorwaarden in het vooropgestelde reglement aan de doelstellingen?

In wat volgt, geven we een overzicht van regelmatig voorkomende **SUBSIDIEVOORWAARDEN die een rem kunnen vormen voor een wervend en veranderend cultuurlandschap.**

a. Een duurzame organisatie zijn

In veel gemeenten kunnen verenigingen maar subsidies en/of een andere vorm van ondersteuning genieten wanneer zij 'gedurende minstens één jaar een regelmatige werking ontplooiën'. De gemeente speelt hiermee op veilig: enkel

verenigingen die hun bestaansreden al bewezen hebben en in de toekomst 'blijvers' zijn, kunnen aankloppen voor steun. Daardoor sluit je nieuwe initiatieven en verenigingen uit van een ondersteuning. Wat als de gemeente toch nieuwe verenigingen een kans wil geven? Net dat duwtje in de rug willen geven dat starters soms nodig hebben?

- Verschillende gemeenten voorzien startsubsidies al dan niet gekoppeld aan een soepele instapformule voor starters.

Mogelijke formulering: "Nieuwe, opstartende verenigingen kunnen in aanmerking komen voor een eenmalige forfaitaire startsubsidie."

OF

"Een projectsubsidie kan een startsubsidie worden als een nieuw collectief de intentie heeft om na een geslaagd project verder te gaan op de ingeslagen weg. Deze kleine financiële reserve kan dan aangewend worden om een bredere en permanente werking te ontplooiën."

OF

"Startende verenigingen kunnen op het einde van hun eerste werkingsjaar een forfaitaire toelage krijgen indien (uw voorwaarden)."

b. Activiteiten organiseren doorheen heel het jaar

Heel wat reglementen voorzien de jaarlijkse indiening van een werkingsverslag over het voorbije jaar "waaruit blijkt dat zij in die periode regelmatig culturele activiteiten heeft uitgeoefend".

Ook deze bepaling heeft een ongewenst neveneffect. Nieuwere organisaties halen hun bestaansrecht dikwijls uit één activiteit. Wil de gemeente enkel de traditionele verenigingen met hun regelmatige samenkomsten en aanbod gespreid over het hele jaar ondersteunen? Of krijgt ook die andere vorm van verenigingen steun?

- Een mogelijke oplossing ligt in het voorzien van projectsubsidies (doorgaans op basis van een dossier): zie pagina 26.
- Een andere is maatwerk zoals uitzonderingsformules via schepencollege of een specifieke regeling voor o. a. logistieke steun voor eenmalige initiatieven.

Mogelijke formulering: "De gemeente kan voor eenmalige initiatieven zowel personele, promotionele, logistieke als financiële steun bieden. Hiertoe wordt een afsprakennota opgemaakt tussen gemeente en initiatiefnemer(s)."

c. Een band met de gemeente hebben

Het motto is hier vaak: “gemeenten ondersteunen wat van gemeentelijk belang is”. Enkel verenigingen die een zichtbare inbreng en waarde leveren voor het lokale culturele leven en/of een relevante groep inwoners bereiken, hebben recht op ondersteuning. Het valt natuurlijk te begrijpen dat lokale besturen lokale return on investment verwachten maar spring daar niet te stringent mee om. Veel reglementen hanteren als indicator de plaats van de zetel (in de betrokken gemeente) of de woonplaats van de leden (meer dan x% woont in de betrokken gemeente).

Wat doen we dan met verenigingen die de norm niet halen maar die toch een bijdrage leveren aan het culturele leven in de gemeente? Organisaties en verenigingen die (voornamelijk) werkzaam zijn in een andere gemeente, of een bovenlokale/regionale werking ontplooien, worden hierdoor uitgesloten. Gezien de grotere mobiliteit van mensen kan je je afvragen of dit een relevante indicator blijft? Bovendien houdt de wet op de privacy in dat verenigingen omzichtig moeten omspringen met de bekendmaking van hun leden, zelfs aan gemeentebesturen.

- Suggestie: een relevant deel van de activiteiten moet plaatsvinden in de betrokken gemeente en/of de activiteiten moeten zich in hoofdzaak richten naar de gemeentelijke inwoners.

Mogelijke formulering: “De werking heeft een draagvlak en biedt meerwaarde voor de gemeente. Een relevant deel van de activiteiten vindt plaats in de gemeente zelf en de communicatie over de activiteiten is steeds minstens gericht op de inwoners van de gemeente.”

d. Jaarlijks de aanvraagprocedure doorlopen

Wie subsidies wil moet die jaarlijks aanvragen, dikwijls via een specifiek formulier. Dit is nodig om de juiste gegevens te verzamelen op basis waarvan de subsidies worden berekend.

Voor sommige doelgroepen kan deze procedure te moeilijk zijn (vakjargon, te administratief ...).

Aangezien de jaarwerking van verenigingen meestal volgens eenzelfde stramien verloopt (zelfde soort activiteiten in bepaalde periodes van het jaar) ervaren veel verenigingen het als een terugkerende rompslomp om telkens opnieuw min of meer dezelfde gegevens door te geven. Hoewel doelstellingen, samenstelling van het bestuur, het aantal leden en aard van de activiteiten niet zo snel veranderen, is er wel een bewijsgrond nodig om de subsidies te kunnen uitkeren.

- Een online invulformulier waarbij men het laatste werkingsverslag opnieuw kan oproepen, bespaart de vereniging heel wat tijd en maakt de verwerking van de

nieuwe gegevens makkelijker. Indien het formulier door de gemeente wordt aangeleverd kan deze makkelijk 'een historiek' per subsidieaanvrager indienen en het (subsidie)beleid bijsturen waar nodig.

- Sommige gemeenten vragen het overzicht van de activiteiten niet op na afloop van het werkingsjaar, maar gedurende het werkingsjaar (per maand, per kwartaal...). Dit betekent geen extra belasting als de activiteiten bv ook reeds automatisch worden opgenomen in de gemeentelijke informatiekanalen.
- Een aantal gemeenten helpt subsidieaanvragers bij de opmaak van hun (gemeentelijk) subsidiedossier door bv. 'zitdagen' te organiseren. Het toeleiden naar het meest geschikte reglement of andere dienst is ook van cruciaal belang.

Mogelijke formulering: "De verenigingen moeten het maandverslag, met bekendmaking van de activiteiten voor de komende maand en het verslag van de activiteiten van de voorbije maand, ingevuld opsturen vóór de eerste maandag van de maand. Op die manier worden geplande activiteiten automatisch opgenomen in de gemeentelijke communicatiekanalen."

- Een andere mogelijkheid is om verenigingen met een beperkte werking een relatief lage forfaitaire basistoelage te geven op basis van een eenvoudige verantwoordingsfiche (met een minimum (!) aan administratie). Dit kan interessant zijn voor verenigingen die vooral op ontmoeting gericht zijn. Zo geeft de gemeente het signaal dat ze gemeenschapsvorming belangrijk vindt en kan ze daarnaast gericht meer middelen inzetten op eigen beleidsaccenten

Mogelijke formulering: "Sociaal-culturele verenigingen kunnen jaarlijks kiezen tussen ofwel een vaste basistoelage (x euro) ofwel een activiteitentoeelage. De basistoelage is bedoeld voor verenigingen met een eerder beperkte werking en is eenvoudig aan te vragen met een minimum aan administratie (d.w.z. data en omschrijving van min. 3 activiteiten uit het afgelopen werkjaar - hiervoor zijn geen bewijsstukken vereist - en actuele contactgegevens van de verantwoordelijken en rekeningnummer van de vereniging). De activiteitentoeelage is bedoeld voor verenigingen met een meer uitgebreide werking. Zij dienen een met bewijzen gestaafd werkingsverslag in."

e. X-aantal activiteiten en/of x-aantal bestuursvergaderingen organiseren

In sommige gemeenten bepalen de subsidiereglementen het minimum aantal activiteiten per jaar. Als voorwaarde wordt dan bv. gesteld dat "amateurtoneelgezelschappen minimum twee verschillende, eigen producties moeten brengen" of "tijdens de werkingsperiode ten minste vier maal voor een ruim publiek moet optreden". Voor sociaal-culturele verenigingen ligt de drempel doorgaans iets minder hoog: "Minstens 3 activiteiten per jaar voor eigen leden of minstens één activiteit voor een ruimer publiek".

We pleiten ervoor de lat, van bovenuit, niet te hoog te leggen. Kwantiteit is één ding, het kwalitatief voorbereiden is minstens even belangrijk.

Een minimum aantal bestuursvergaderingen opleggen is erg dirigerend. Ook hier moeten kwaliteit en inhoud van de bijeenkomst primeren op het aantal bijeenkomsten. Het aantal hangt bovendien af van de aard van de activiteiten en de grootte van de vereniging.

- De vereniging kan hierin best zelfregulerend optreden. Een goed draaiende werking manifesteert zich niet alleen in het aantal activiteiten of vergaderingen. Bij twijfel is een mondelinge verantwoording of toelichting altijd mogelijk.

f. Bijwonen van de (Algemene Vergadering) cultuurraad

Als voorwaarde om in aanmerking te komen voor basis-/werkingssubsidie bevatten reglementen soms criteria als: “(regelmatig) aanwezig zijn op de Algemene Vergadering van de cultuurraad”.

Het bijwonen van deze vergaderingen is nochtans geen garantie voor een actief cultuurveld. De interactie is namelijk niet altijd even hoog. Er zijn bovendien meer rechtstreekse manieren om verenigingen en cultureel geïnteresseerden te betrekken.

- Een concrete invulling is bv. dat subsidieaanvragers een zekere betrokkenheid bij het lokale sociaal-cultureel leven moeten aantonen. Dit kan zijn door deelname aan de cultuurraad of andere overlegplatformen, samenwerking met andere socio-culturele partners, vertegenwoordiging op activiteiten die mede door de cultuurraad georganiseerd zijn, ...

Mogelijke formulering: “Betrokkenheid bij het plaatselijk culturele leven door aanwezigheid op de algemene vergaderingen van de cultuurraad, het actief bijwonen van werkgroepen, inspraak op overlegmomenten, engagement in het cultureel leven, het aanvaarden van een (culturele) opdracht, ... krijgt extra bonuspunten.”

OF

“De betrokkenheid bij het plaatselijk culturele leven blijkt uit het werken in opdracht van of in samenwerking met het gemeentebestuur, cultuurraad, cultuur- of gemeenschapscentrum of de bibliotheek en/of presentatie, animatie of hulp van welke aard dan ook bij publieke aangelegenheden.”

g. Erkend zijn

De cultuur- en jeugdraad hebben een waardevolle rol als adviesorganen in de gemeente. Het is positief dat zo veel mogelijk verenigingen en individuen worden aangespoord hieraan deel te nemen. Vraag is of het verplicht karakter de adviesraden ten goede komt? Aanwezigheid garandeert immers geen

enthousiasme. De cultuurraad kan dan bv. wel veel leden tellen maar de werking verlamt omdat men er zich niet uit eigen wil voor engageert. Een adviesraad is beter een beperkte club, die gaat voor een kwaliteitsvolle advisering.

Deze voorwaarde heeft als bijkomend neveneffect dat alleen verenigingen met een erkenning tot het gezichtsveld van de gemeente behoren. Los van de cultuurraad is het wenselijk dat de gemeente een relatie opbouwt met alle verenigingen, in alle maten en soorten. Ook zonder de cultuurraad (of samen met haar) kan de gemeente bv. alle verenigingen jaarlijks samen brengen op een ontmoetingsmoment.

- Herkenning (zie p. 20)

Ook PROJECTSUBSIDIES vertonen dikwijls onnodige uitsluitingsmechanismen.

Vaak geformuleerde voorwaarden zijn:

a. Enkel subsidies voor vzw's of aangesloten leden bij de cultuur- of jeugdraad

Bij de doelgroep van projectsubsidies komt dikwijls voor dat “de aanvrager minstens één jaar moet aangesloten zijn bij de cultuurraad”.

Projectsubsidies zijn echter vooral bedoeld als stimulans om meer dynamiek in het culturele leven te brengen. Bestaande verenigingen zijn doorgaans druk bezet met hun ‘gewone jaarwerking’. Een extra evenement organiseren is dan ook niet evident. Heel wat mensen hebben dikwijls wel zin in actie, maar niet in de administratieve gevolgen zoals het oprichten van een vzw.

- Laat in de omschrijving van de doelgroep voldoende ruimte voor niet-vzw's of niet-aangesloten leden van een adviesraad. Vanuit informele groepen, culturele organisaties, particulieren en instellingen kunnen namelijk heel toffe projecten groeien. Het is ook goed om met de jeugddienst af te spreken waar jonge culturele initiatiefnemers terecht kunnen voor een subsidieaanvraag.

Mogelijke formulering: “De organisatoren kunnen een erkende vereniging zijn maar dat is niet noodzakelijk. Informele groepen, culturele organisaties, particulieren en instellingen kunnen ook aanspraak maken op een toelage. De belangrijkste initiatiefnemer moet zijn zetel, secretariaat of domicilie op grondgebied van de gemeente hebben.”

b. De gewone werking van de vereniging overschrijden, vernieuwend en/of gemeenschapsvormend zijn

Vele gemeenten omschrijven een project als een ‘bijzonder initiatief’. Bijzondere inzet van (bestuurs-)leden van de vereniging is slechts één van de criteria.

Vaak moet het vernieuwend of gemeenschapsvormend zijn en de reguliere werking van de vereniging overschrijden. Het is echter moeilijk om steeds opnieuw vernieuwend uit de hoek te komen.

Mogelijke formulering: “Een projectaanvraag met eenzelfde inhoud kan slechts één keer per x jaar goedgekeurd worden (behalve voor opstartende verenigingen). Herhaling van eenzelfde concept op korte termijn is niet mogelijk.”

EN

“De vernieuwing kan zich op meerdere vlakken manifesteren: een originele inhoud, uitzonderlijke methodiek of bijzondere samenwerking die niet eerder door de groep werd uitprobeerde.”

c. Tijdelijk karakter en hoge frequentie hebben

Een project is per definitie een wel omljnd initiatief gebonden aan plaats en tijd. Er zijn gemeenten die enkel projectsubsidie geven aan ‘eenmalige’ projecten, soms voor een bepaalde duur meestal ‘met een maximum van 6 of 12 maanden’.

Voor de organisatoren kan deze specifieke tijdspanne problemen opleveren. Vaak starten projecten vanuit een mooi idee maar loopt de uitvoering ervan vertraging op, ongewild soms over de grenzen van een ‘begrotingsjaar’ heen. Bovendien kan een project zo geslaagd zijn, dat de initiatiefnemers zin hebben in een herhaling ervan, maar niet over het nodige kapitaal beschikken om het project de tweede maal met eigen financiële middelen te financieren.

- Uiteraard is het wenselijk een indicatie te hebben van de duur van het project. Stel echter duidelijk in het reglement vast dat wijzigingen vooraf bij de gemeente gemeld moeten worden. Zo kunnen ook duidelijke afspraken worden gemaakt over de afrekening ervan.
- Overweeg om in het reglement eenzelfde project meermaals te subsidiëren (bv. 3x) zodat het ‘gelanceerd raakt’ en na x-aantal jaar levensvatbaar is (binnen de reguliere werking). De gemeente kan het tweede en derde jaar wel minder toekennen dan het eerste jaar zodat de afbouw van subsidies geleidelijk gebeurt.

d. Het verhinderen van kapitaalopbouw

Heel dikwijls, zo niet in de meeste gevallen, sluiten subsidiereglementen kapitaalopbouw uit omdat er staat dat het initiatief “niet-winstgevend” mag zijn. Wanneer er meer inkomsten zijn dan voorzien, betalen gemeenten niet het volledig toegekende subsidiebedrag uit.

Bijgevolg moet de organisator bij herhaling van het initiatief op zoek naar andere financieringsbronnen of moet hij weer een projectsubsidieaanvraag doen (wat niet altijd kan volgens het reglement).

- Indien uit evaluatie blijkt dat het om een waardevol project gaat, kan een reserveopbouw onder strikte voorwaarden worden toegelaten.

Mogelijke formulering: “De vereniging heeft recht op het vooraf toegekende bedrag. Indien zou blijken dat de vereniging onverwachts winst maakt (door gulle sponsoring, winnen van een prijs, ...) kan de winst bij de volgende editie opnieuw geïnvesteerd worden in hetzelfde artistiek project op voorwaarde dat het promotiemateriaal opnieuw het logo van de gemeente draagt. Bij misbruik kan het subsidiebedrag worden teruggevorderd.”

2.2. Nominatieve subsidie versus convenanten

Het culturele leven in Vlaanderen bruist. Het is dan ook mooi om zien dat **sommige lokale initiatieven de reguliere werking van een sociaal-culturele of jeugdvereniging overstijgen**. Hierbij denken we bv. aan een artistiek-educatief project, een festival of een erfgoedgerelateerd initiatief. Veelal vallen dergelijke initiatieven met ‘een apart’ karakter onder een bijzondere financiële regeling. Daarnaast bestaan er nog gemeenten waar ‘klassieke’ verenigingen (bv. harmonieën, seniorenvereniging, ...) een nominatieve toelage krijgen.

In wat volgt zoomen we wat dieper in op deze praktijk.

a. Nominatief zonder verantwoording

Een ad nominatum (of nominatieve) subsidie wordt zonder subsidiereglement toegekend aan één vereniging of organisatie. Het toe te kennen bedrag wordt dan vooraf in de begroting ingeschreven, op naam van de begunstigde, onder een afzonderlijk begrotingsartikel. Op sommige plaatsen wordt in de begroting budget per culturele werksoort voorzien (bv. sociaal-cultureel, amateurkunst, hobby...) dat jaarlijks gedeeld wordt door het aantal actieve verenigingen.

Normaal gezien worden nominatieve subsidies enkel voorzien indien er sprake is van een ‘apart karakter’ van de werking. Bij de nominatieve betoelaging per werksoort is dit echter niet het geval.

Vrijblijvende nominatieve subsidies wekken snel de indruk op een ad hoc beslissing gebaseerd te zijn, op historische tradities of een ons-kent-ons-principe. Bovendien moet de gemeente het ‘gelijkheidsbeginsel’ steeds in acht nemen. Een gemeente mag keuzes maken, maar het uitgangspunt is wel het streven om voor iedereen gelijk te doen, om m.a.w. een objectief kader te hebben. Als nominatieve subsidies worden toegekend zonder dat daar een duidelijke grond voor is, **riskeert de gemeente overigens een klacht** bij de cultuurpactcommissie.

Hoewel duidelijk zou moeten zijn dat het hier niet om willekeur gaat (aangezien zowel het bedrag als de beoogde vereniging/instelling expliciet in de begroting vermeld staan), **ondergraven nominatieve subsidies veelal de neutraliteit**. Nominatieve bedragen in de begroting schrijven onder een afzonderlijk begrotingsartikel is uiteraard beter dan bedragen integreren onder een algemeen niet-doorzichtig begrotingsartikel, maar er zijn voldoende alternatieven, bv.:

- Opmaak van een subsidiereglement (basis-/werkingsmiddelen) waarin de beoogde vereniging(en) voldoende tot hun recht komen.
- Doorverwijzing/aansluiting bij projectsubsidies.
- Nominatieve toelage mits schriftelijke afspraken (verwachte return en bewijslast).
- Nominatieve toelage gekoppeld aan een convenant.

b. Nominatief gekoppeld aan een convenant

Werkingen die een grotere uitstraling hebben voor de gemeente en dus grotere ondersteuning kunnen gebruiken, vallen vaak buiten de gewone projectsubsidies. **De toegekende bedragen zijn hoger en de ondersteuning gaat veel verder dan subsidie alleen. Op zo'n moment is het goed om een convenant af te sluiten.** Dit is een officiële overeenkomst op maat waar alle belanghebbende partijen achter staan. Het is goed om als gemeente vooraf een aantal objectieve criteria op te stellen waaraan verenigingen moeten voldoen om in aanmerking te komen voor een convenant.

Mogelijke criteria waaraan voldaan moet worden om in aanmerking te komen om een convenant af te sluiten met de gemeente.

- het betreft een cultureel initiatief of een culturele vereniging;
- waar één of meerdere betaalde professionele medewerkers hun schouders onder zetten (is optioneel; kan ook volledig op vrijwilligerswerk berusten);
- er is voldoende lokale inbedding (koppeling naar cultuurbeleidsplan of andere gemeentelijke accenten - bv. duurzaamheid - zijn mogelijk);
- er is sprake van bovenlokale uitstraling;
- jaarlijks wordt een grootschalige activiteit uitgewerkt of verleent de vereniging in kwestie zijn medewerking aan bovenlokale activiteiten;
- de bewaking van kwaliteit in werking en aanbod wordt hoog in het vaandel gedragen;
- belang dat de gemeente hecht aan processen en trajecten versus resultaten;
- aanvraagdossier met korte motivatie.

Een convenant is transparant. De afspraken staan duidelijk op papier en zijn voor evaluatie vatbaar. Dit beleidsinstrument biedt de gemeente bovendien de

kans om een aantal impulsen te geven of accenten te leggen, conform het cultuurbeleids- of gemeentelijk meerjarenplan.

Een convenant heeft dus **als voordeel dat het engagement van beide betrokken partijen duidelijk is**. De gesubsidieerde vereniging verleent zijn akkoord om bepaalde criteria na te streven of overeengekomen resultaten te behalen. De gemeente van haar kant maakt duidelijk op welke manier zij het initiatief ondersteunt en begeleidt, niet alleen financieel maar ook logistiek, promotioneel, infrastructureel, administratief, enz. Dit alles moet leiden tot een vlottere samenwerking en een duidelijke ‘verantwoordingsbasis’ naar derden.

De convenant kan verschillende onderdelen bevatten, zoals:

onderdelen	uitleg	randbemerkingen
Situering en doel	<ul style="list-style-type: none"> Reden waarom een convenant wordt afgesloten 	<ul style="list-style-type: none"> Hier motiveert de gemeente waarin het ‘bijzonder’ initiatief bestaat of op welke wijze dit aansluit bij de beleidsprioriteiten van de gemeente. Op die manier voert de gemeente een transparante en open communicatie.
Partijen	<ul style="list-style-type: none"> Gemeente enerzijds, vereniging anderzijds + hun respectievelijke afgevaardigden 	<ul style="list-style-type: none"> Duid per partij bij voorkeur 2 of 3 personen aan.
Duur overeenkomst	<ul style="list-style-type: none"> Periode Eventuele tussentijdse evaluatievergaderingen Redenen tot vroegtijdige stopzetting 	<ul style="list-style-type: none"> Een convenant heeft meestal een minimum duur van 2 jaar. De duur kan ook samenvallen met een cultuurbeleidsperiode, gemeentelijke legislatuur of telkens tot een jaar na de lokale verkiezingen (= biedt meer garanties voor de vereniging). Tussentijdse evaluaties zijn niet alleen een moment van informeren, ze geven ook de mogelijkheid om verwachtingen bij te sturen. Het kan altijd fout lopen, een duidelijke formulering wat dan moet gebeuren, is alleen dan een pluspunt.
Verantwoordelijkheden vereniging	<ul style="list-style-type: none"> Overzicht doelstellingen en acties Resultaat/inspanningsgerichte verbintenissen Eventueel specifieke voorwaarden over het artistieke programma en te betrekken doelgroepen of samenwerkingsverbanden 	<ul style="list-style-type: none"> Zoek een evenwicht tussen cijfermatige (kwantiteit) en procesgerichte resultaten (kwaliteit).

	<ul style="list-style-type: none"> • Maak duidelijk voor welke randvoorwaarden de vereniging eventueel zelf moet instaan 	<ul style="list-style-type: none"> • De gemeente kan niet instaan voor alle mogelijke ondersteuning. Som op wat wel of niet kan op vlak van infrastructuur, promotie, logistiek, ... Maak daarbij een onderscheid tussen dagelijkse werking en bv. een festivalmoment.
Verantwoordelijkheden lokaal bestuur	<ul style="list-style-type: none"> • Overzicht ondersteuning vanwege de gemeente 	<ul style="list-style-type: none"> • Merk op: om niet te zondigen tegen de regels van het Gemeentedecreet (cfr. artikel 225 'vermoedens van gemeentelijke inmening') kan het ingelegde bedrag toegekend door de gemeente niet hoger zijn dan de eigen inkomsten van de vereniging. Indien de bijdrage van de gemeente aan een vzw hoger is, wordt de vzw verondersteld een gemeentelijke vzw te zijn. Dit heeft o.a. implicaties op de samenstelling van de bestuursorganen, waar dan de regels van het gemeentedecreet van toepassing op is. • Naast het jaarlijks subsidiebedrag kan dit zijn: locatie, logistieke ondersteuning, promotie, verzekeringen, administratieve en/of inhoudelijke ondersteuning, wettelijke verplichtingen m.b.t. veiligheid, milieu, mobiliteit, auteursrechten, ...
Evaluatie / controle	<ul style="list-style-type: none"> • Tussentijdse evaluatiemomenten en consequenties • Wie maakt deel uit van de evaluatiecommissie • Basis: werkingsverslag en/of mondelinge toelichting + financiële verantwoording. 	<ul style="list-style-type: none"> • Een jaarlijks evaluatiemoment is billijk. Mogelijke consequentie is bv. aanpassing van de convenant. • Bv. ondertekenaars convenant, betrokkenen coördinatievergaderingen (festivals), externe deskundigen (artistieke invalshoek), ... • Maak vooraf duidelijk op basis waarvan het evaluatiegesprek doorgaat.
Uitbetalingsmodaliteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Financiële bewijsvoering, procedure en timing uitbetaling 	<ul style="list-style-type: none"> • Een gefaseerde uitbetaling behoort tot de mogelijkheden.

3

Ondersteunen is meer dan subsidiëren alleen

3.1 Een waaier aan mogelijkheden

Een subsidiereglement is maar één middel om het beleidsdoel te bereiken.

Bij het uittekenen van een subsidiereglement doe je er goed aan in kaart te brengen wat het totale culturele ondersteuningspakket in de gemeente bevat. Financiële tegemoetkoming is maar één aspect van het ondersteuningsbeleid. Daarnaast spelen indirecte subsidievormen een rol. Kortingen op huurtarieven van gemeentelijke infrastructuur of audiovisueel en/of feestmateriaal, tussenkomst voor vorming, afgesloten verzekeringen en vergoedingen van vrijwilligers, ...

Gemeenten doen er goed aan om, naar analogie met het wegwerken van drempels voor subsidies, ook voor bovenstaande vormen van ondersteuning na te gaan of er geen ongewenste uitsluitingsmechanismen zijn ingebouwd. Zijn ze voor iedereen even toegankelijk?

Om als gemeente in aanmerking te komen voor subsidies van de Vlaamse overheid voor de uitvoering van het cultuurbeleidsplan¹, moet een gemeente bewijzen 0,8 euro per inwoner te besteden aan de ondersteuning van het socio-culturele verenigingsleven. Ook de kost van andere dan financiële ondersteuning kan hiervoor in rekening worden gebracht.

Naast een werkingssubsidie (al dan niet op basis van een puntensysteem) en eventueel aanvullende subsidies, zijn er heel wat niet-financiële mogelijkheden om artistiek/culturele initiatieven in de gemeente te ondersteunen. Het is belangrijk dat hier een gezond evenwicht in bestaat.

---

¹ Dit document is opgemaakt op het moment dat het decreet i.v.m. planlastvermindering nog maar net was goedgekeurd en nog niet duidelijk was hoe het decreet lokaal cultuurbeleid zich hieraan zou aanpassen. Het is wel al duidelijk dat er geen apart cultuurbeleidsplan meer zal zijn, maar de 0,8 euro/inwoner zal allicht wel gewaarborgd worden door het aangepaste decreet.

Grosso modo kunnen we nog **vijf ondersteuningsvormen** onderscheiden. Communiceer duidelijk welke vormen van ondersteuning jouw gemeentebestuur allemaal voorziet.

- Logistieke ondersteuning, bv. uitleendienst, vervoer en opbouw van materiaal, technische hulp, drukwerk, ticketting, ...
- Toegang tot (gemeentelijke) infrastructuur en daarmee samenhangend: (gunst)huurtarieven, vlot beheer, betaling van billijke vergoeding in de gemeentelijke zalen, vrijstelling van taksen ...
- Inhoudelijke ondersteuning zoals administratieve hulp, bv. invullen subsidieaanvraag, reservatie en kaartenverkoop, doorverwijzingen naar gespecialiseerde instellingen of deskundigen, feedback, aanzetten tot samenwerking met andere culturele actoren, ...
- Promotie en communicatie; hiertoe behoren eveneens alle vormen van inspraak, het detecteren van noden en behoeften en het zo goed mogelijk zichtbaar maken van het middenveld.
- Presentatiekansen, bv. op gemeentelijke activiteiten, in wisselwerking met het gemeenschapscentrum, bibliotheek, deeltijds kunstonderwijs, ...

Een doordacht subsidiebeleid begint met de afweging van de verschillende ondersteuningsvormen. Ze staan niet los van het subsidieplaatje. Wanneer de financiële tussenkomst relatief beperkt is, genieten culturele spelers meestal van meerdere voordelen 'in natura'.

Daarom is het bij wijze van voorbeeld te verantwoorden dat vereniging A een grotere toelage krijgt dan collectief B omdat de ene een zaal moet huren bij particulieren en de andere goedkoop terecht kan in gemeentelijke infrastructuur.

3.2 Een gedeelde verantwoordelijkheid

Het verenigingsleven ondersteunen is niet de taak van één persoon of één dienst.

Een evenwichtige en **continue ondersteuning**, ongeacht leeftijd, gebeurt door **diverse diensten**: de jeugd- en cultuurdienst op zijn minst, maar ook de dienst welzijn, de milieudienst, dienst feestelijkheden, dienst logistiek, technische dienst ... In sommige gemeenten denkt men eerder vanuit de diensten en bijhorende adviesraden, dan in functie van de doelgroep.

We stellen daarom een ondersteuningsbeleid voor dat door verschillende diensten samen wordt opgezet. Qua projectmiddelen vertaalt zich dat bv. in een 'gezamenlijke' pot artistieke projecten. Op die manier kan je kunstenaars ongeacht hun leeftijd financiële ondersteuning aanbieden en zijn er meer natuurlijke doorstroommogelijkheden of groeikansen. Een amateurkunstenaar laat zich immers niet vangen in één hokje.

Een gezamenlijk reglement van jeugd- en cultuurdienst is misschien niet in elke gemeente mogelijk, maar een **gezamenlijk aanspreekpunt** voor ondersteuning is in elk geval een aanrader.

De veelzijdigheid van amateurkunsten (zie bijlage 6.1.) zorgt op dit moment wel voor een aantal **ongelijkheden**. Sommige dansverenigingen kunnen geen beroep doen op een korting bij het huren van de schouwburgzaal, terwijl de jeugdafdeling van de harmonie dan weer als enige amateurkunstenvereniging gebruik kan maken van de uitleendienst van de jeugddienst. Wij pleiten voor een doelgroepbenadering die de verschillende bevoegdheden (cultuur, jeugd, sport, ...) overstijgt. Dit komt vast het hele sociaal-culturele veld ten goede.

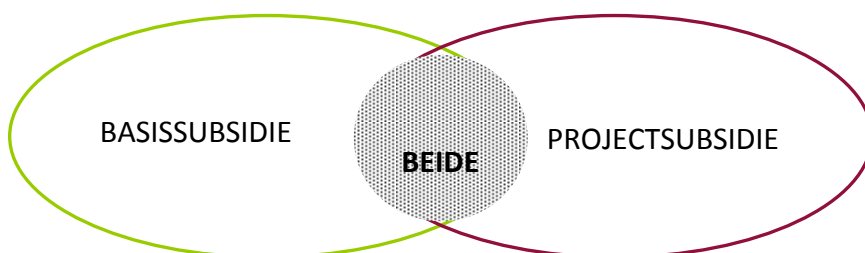
4

Suggestie: een tweesporensubsidiebeleid

In wat volgt stellen we een tweesporenbeleid voor gebaseerd op 'h'erkenning (organisaties en individuen die zich kenbaar maken bij de gemeente, krijgen in return een aantal 'voorrechten').

Uitgangspunt is: meerdere keuzemogelijkheden aanbieden op maat van de werking of activiteiten hetzij

- louter een projectsubsidie
- enkel een basissubsidie
- een combinatie van beide

4.1 Erkenning versus 'h'erkenning

Het behalen van het label 'erkend' wordt veelal gekoppeld aan de cultuurraad. Dit heeft een historische reden. Cultuurraden zijn ouder dan cultuurdiensten en waren de eerste verdelers van de subsidies onder de verenigingen. In een aantal gemeenten is dat trouwens nog altijd zo. Bovendien wensen veel gemeenten via erkenning de link met de cultuurraad te versterken. Subsidie en andere ondersteuning vloeien voort uit hun engagement. Erkenning door de cultuurraad kan een stimulans zijn maar mag geen gemakkelijksoplossing worden. Het gemeentebestuur blijft zelf verantwoordelijk om te bepalen wie wel en wie niet in aanmerking komt voor subsidies.

Nog te vaak worden amateurkunstenaars of culturele voortrekkers uitgesloten, omdat ze geen lid zijn van een bepaalde adviesraad, omdat ze op individuele basis werken, of omdat ze gewoon niet gekend zijn door de gemeente en dus ook niet ingeschakeld

kunnen worden bij bepaalde projecten. Die houding is meestal ingegeven door de 'angst' om een deur open te zetten met een vloedgolf van aanvragen tot gevolg en de reflex om klassieke verenigingen het alleenrecht te geven. Met het oog op de toekomst (wel nog gemeenschapsgevoel, vooral tijdelijke engagementen) zou nagedacht mogen worden over een gulden **middenweg**.

Momenteel worden verenigingen nog dikwijls erkend door het gemeentebestuur, op advies van de administratie of de cultuurraad. Een erkenning die **niet onbelangrijk** is. Eens je de titel binnen hebt gehaald kan je rekenen op een betere en vaak grotere ondersteuning door de gemeente om je activiteiten op te zetten. Het gaat om meer dan alleen werkingssubsidies. Vaak moet je ook erkend zijn om toegang te krijgen tot gemeentelijke infrastructuur of om aanspraak te maken op bijhorende voordelige tarieven. Idem dito voor ontlening van materiaal via de gemeentelijke uitleendienst.

Vaak gaat het om een historisch verworven recht, dat jammer genoeg soms een **onrecht** blijkt te zijn. Niet zozeer voor 'erkende' verenigingen, maar vooral voor nieuwe verenigingen, individuele amateurkunstenaars of lossere collectieven die op zoek zijn naar een adequate ondersteuning.

De voorwaarden om erkend te worden zijn vaak een drempel voor heel wat jonge verenigingen of tijdelijke min of meer georganiseerde groepen. Een jaar werking, minstens x activiteiten, x aantal deelnemers, ... Het zijn de meest voorkomende voorwaarden om erkend te worden door de gemeente als culturele vereniging. Maar wat doe je dan met de vijf twintigers die samen in de weekends een straattheatervoorstelling uitdenken en op zoek gaan naar een repetitieruimte? Of met de drie dertigers die voor hun gezamenlijke erfgoedtentoonstelling in een leegstaande zolder graag een aantal beamers willen lenen bij de uitleendienst?

Vaak wordt in zo'n gevallen voor een **tussenoplossing** gekozen. Een samenwerking met een erkende vereniging, een steuntje in de rug door de jeugddienst of een co-organisatie met de cultuurdienst. Oplossingen zijn er altijd te vinden. Zeker voor wie de weg naar de gemeentelijke diensten of bevoegde schepenen kent. Maar wat voor wie de weg niet zo goed kent?

De voorbije jaren werden in heel wat gemeenten buurtcomités ondersteund d.m.v. feestcheques of wijksubsidies. Vijf verschillende handtekeningen van buurtbewoners voldoen meestal om in aanmerking te komen voor ondersteuning van een buurtfeest. Dit is een eenvoudige oplossing die weinig administratieve overlast meebrengt en waardoor de dynamiek in de wijk/buurt/straat een extra impuls krijgt.

Waarom kunnen we **dit principe** niet toepassen op gedreven cultuurorganisatoren? Naast de lijst van erkende verenigingen, al dan niet aangesloten bij de cultuurraad, kunnen gemeentelijke diensten een database aanleggen van (amateur)kunstenaars, collectieven, tijdelijke groepen en vriendenclubs met een artistieke/culturele hobby, die af en toe ondersteuning vragen om te creëren en te presenteren.

Het is een uitdaging voor gemeenten om zich niet enkel te richten op het bestaande, historisch gegroeide en georganiseerde verenigingsleven. Zet je deuren open voor amateurkunstenaars, ongeacht het organisatieverband, en voor spontane cultuurinitiatieven. Reik hen de hand door ze te herkennen en te waarderen. Dit betekent niet dat je iedereen zomaar alles moet/kan geven. De ondersteuning van deze groep 'loslopend wild' is een evenwichtsoefening tussen de deur volledig openzetten en een evenwichtige en gerichte ondersteuning.

Enkele mogelijke 'h'erkenningscriteria.

- Enkel wie zich officieel aanmeldt bij de gemeente (lieft via online aanmeldingssysteem) komt in aanmerking voor ondersteuning.
- Het moet gaan om een voorbereiding op, of publiek toonmoment, of product dat van algemeen belang is (bv. opname cd in radiostudio lokaal talent).
- In return verbindt de aanvrager zich tot het invullen van een behoeftebevraging op vraag van de gemeente. Dus op geregelde tijdstippen wordt beroep gedaan op zijn expertise bij wijze van inspraakmoment.
- De aanvrager die gemeentelijke ondersteuning geniet, ondertekent een 'jaarcontract' waarin de voorwaarden staan.
- De organisatie, groepering, vereniging, zowel private als publieke, met of zonder rechtspersoonlijkheid, zonder winstoogmerk, die socio-culturele activiteiten organiseert, wordt aangezet om in regel te zijn met de vrijwilligerswetgeving (en hen hierin als gemeente steunen).
- Aanvaarden van toegang en controle door het gemeentebestuur.
- De organisatie kan een actieve werking aantonen.

4.2 De financiële vertaalslag

Op vlak van financiële ondersteuning willen we hier even de denkoefening maken om meer in te zetten op een **en-/of-verhaal**.

Het is wel duidelijk dat enthousiaste burgers meer en meer op spontane wijze en op korte termijn waardevolle (creatieve) initiatieven opzetten. Een open minded gemeentebestuur wil graag snel en efficiënt inspikken op zo'n welgekomen dynamiek (zowel naar vorm, inhoud als methodiek). Kijk daarom met open vizier: steunaanvragers hoeven toch niet per se iets bewezen te hebben in het verleden. Een mooi project verdient steun, ook al is het impulsief opgezet, ook al is de uitvoering nog niet helemaal af. **Let wel: het potentieel moet zichtbaar aanwezig zijn.**

Dit uit zich natuurlijk niet in één oogopslag. Idealiter buigt een deskundige commissie zich over de aanvraag. Daarbij wint de inhoudelijke beoordeling van het project het van verworven wetmatigheden (zoals bv. erkenning door cultuurraad). Uiteraard pleiten we voor een sterke motivatie vanwege de subsidieaanvrager. Een gemeente bouwt solide toetsstenen op en denkt na over objectieve beoordelingscriteria (zie tabel).

► Projectsubsidie

Dit is alvast één spoor. De mogelijkheid voor lossere, (artistieke) samenwerkingsverbanden, tijdelijke ad-hoc collectieven of feitelijke verenigingen om projectsubsidie aan te vragen op het moment dat het hen het best past. Zonder de garantie dat het initiatief uitmondt in een stabiele verenigingsvorm. Zonder de garantie dat het project een structurele werking wordt. Niet ieder project kan afgerond worden binnen een beperkte periode. Sommige projecten laten zich niet binnen een kalenderjaar vatten en duren meerdere jaren. En ook het omgekeerde geldt: sommige structurele werkingen hebben misschien maar één activiteit per jaar. **Voor hen kan een projectsubsidie soelaas bieden. Zonder dat zij aanspraak willen maken op structurele subsidie.**

Om de hoogte van het bedrag te bepalen, kan een cultuurprofessional (cultuurbeleidscoördinator, cultuurfunctionaris, ...) op het aanvraagformulier aanvinken welke gemeentelijke ondersteuning de aanvrager al geniet (bv. gratis kopies, gemeentelijke infrastructuur) en welke ondersteuning mogelijk is in mindering voor het gevraagde bedrag (bv. gebruik tentoonstellingspanelen, vervoer en opbouw materiaal, gebruik tent, enz.). De flankerende maatregelen bepalen m.a.w. mee het toegekende bedrag. Een duidelijke bevraging van benodigdheden en bijhorende begroting is hiervoor wel een must. Meer hierover onder punt 4.4.

► Basissubsidie

Anderzijds bieden **structurele middelen garanties om een traditionele werking draaiende te houden**. Voor deze groep pleiten we voor een (variabele) werkingssubsidie. Dit kan op basis van een eenvoudig (!) puntensysteem of een *forfait op basis van soort vereniging, aantal en aard van de prestaties* of rekening houdend met kosten en voordelen in natura. Dit pakket ligt dan per vereniging voor een aantal jaren vast. Herziening en evaluatie zijn uiteraard regelmatig nodig.

De forfait heeft voordelen voor beide partijen. De indieners houden van de administratieve eenvoud. De cultuurprofessional van zijn kant hoeft geen ingewikkelde berekeningen te maken om het bedrag te bepalen. Een sober en helder systeem dus dat een minimum aan financiële middelen garandeert. Dit kan ondermeer interessant zijn voor bv. hobbyverenigingen.

Voor het toekennen van een *basissubsidie* pleiten we voor een **minimale administratieve bewijslast**, aangezien de reguliere werking jaar na jaar ongeveer dezelfde blijft. Wie extra's in de jaarwerking plant, kan namelijk beroep doen op de projectsubsidie.

Vaak worden bewijsstukken bij de werkingsverslagen (bewijs aantal vergaderingen, repetities, optredens, promotiemateriaal, bezetting zalen ...) integraal opgevraagd. Meer dan eens ontbreken stukken. Ofwel gaat men hier soepel mee om en laat men het voor wat het is (maar waarom dan bewijsstukken opvragen?) ofwel vergt het heel

wat inspanningen om de gevraagde stukken toch te bemachtigen (administratieve rompslomp).

Een mogelijke oplossing bestaat erin om een verklaring op eer te laten afleggen en de bewijsstukken steekproefsgewijs op te vragen. Wanneer de 'controle' op de zetel van de vereniging of contactpersoon gebeurt, is dit bovendien een mooie gelegenheid om ook hun werking van naderbij te leren kennen of een inspraakmoment te organiseren. Meer hierover in punt 4.3.

► **Basis- en/of projectsubsidie**

We hadden het over een en-/of-verhaal.

Culturele actoren die enkel voor een projectsubsidie gaan, kwamen al ter sprake. Verenigingen die zich tevreden stellen met een jaarlijks terugkerend, relatief laag bedrag (basissubsidie) ook. **Tot slot zijn er organisaties denkbaar die aanspraak wensen te maken op beide subsidielijnen.**

In concreto kunnen (amateurkunsten)verenigingen die een structurele subsidie aanvragen daarnaast frequent projectondersteuning aanvragen voor alle zaken die hun traditionele werking (het basispakket waarvan zojuist sprake) overstijgen. Merk trouwens op dat hoe lager het forfaitaire subsidiebedrag is, hoe meer sturend en prikkelend de gemeente kan optreden bij het toekennen van projectsubsidie.

4.3 Structurele lasten

Hoewel het sociaal-cultureel werk verenigingen van erg uiteenlopende aard bundelt (zie 6.1), is er voor de verschillende types een gemeenschappelijke basis te vinden. Een minimum, dat voor iedereen gelijk is.

Er zijn diverse kosten die alle verenigingen kunnen hebben, ongeacht hun werksoort. Het is aan de gemeente om hier een waarde aan te koppelen en bepaalde kosten al dan niet te subsidiëren (op forfaitaire wijze, via een basissubsidie of met een puntensysteem).

- Toelage per lid (of 1 tot 50 leden, 50 tot 100, enz.)
- Toelage voor bijwonen adviesraad (of werkgroepen)
- Meewerken aan initiatieven van de gemeente
- Uitgave tijdschrift / nieuwsbrief/ e-zine
- Onderhoud website
- Uitgave publicatie
- Drukwerk en kopies
- Vormingskosten
- Huur lokaal (onderscheid voorbereidingen en publieke momenten)
- Kosten water, elektriciteit, verwarming
- Kosten technisch personeel

Verzekeringen: burgerlijke aansprakelijkheid en lichamelijke ongevallen
 Aankoop/huur/onderhoud materiaal
 Vervoersonkosten
 Uitkoopsummen artiesten, gastsprekers, gidsen...
 Auteursrechten

Daarnaast zijn er kosten die **werksoortspecifiek** zijn, zoals bv. bij de amateurkunsten. Dit kan zich vertalen in extra punten of kan aanleiding geven tot een afzonderlijk subsidiereglement (of hoofdstuk) of een hogere forfait. Meer inspiratie: zie bijlage 6.2.

Bijvoorbeeld: *amateurkunsten*

Hogere kosten voor SABAM, billijke vergoeding en Semu
 Aankoop kostuums
 Aankoop instrumenten
 Aankoop partituren/scripts
 Aankoop productiefaciliteiten
 Aankoop materiaal decorbouw
 Vergoeding artistieke begeleiders, gastsolisten e.d.
 Meer technische ondersteuning
 Hoge verplaatsingskosten n.a.v. deelname toernooi, wedstrijd of optreden

Verschillende gemeenten waarderen de eigenheid van het artistieke al door bv. representatiegeld te betalen voor verplichte, gemeentelijke optredens of bv. extra 'punten' wanneer deeltijds kunstonderwijs en amateurkunsten stelselmatig samenwerken (denk aan vrijstelling samenspel wanneer men met de harmonie mee repeteert).

Weet dat verenigingen ook vaste inkomsten hebben zoals inkomgeld, verkoop van werk, enz.

Uiteraard moet de gemeente niet louter kosten vergoeden. De effectieve werking is minstens van even groot belang. Daarom investeren gemeenten ook dikwijls in inspannings- en resultaatgerichte verbintenissen.

In de meeste gemeenten kunnen verenigingen beroep doen op structurele subsidies, **meestal een werkingssubsidie op basis van een puntensysteem**. Dit kan als sturingsmiddel worden gebruikt. Denk daarom na wat de gemeente wil stimuleren en welke meerwaarde de subsidie moet opleveren.

Mogelijke accenten zijn:

- stimuleren dat de inwoners met cultuur in aanraking komen
- stimuleren dat mensen elkaar ontmoeten
- stimuleren dat verenigingen samenwerken
- culturele uitstraling voor de gemeente bevorderen
- de digitale kloof overbruggen

De doeleinden beïnvloeden het subsidiereglement.

4.4 Project in de ruime betekenis van het woord

Om een **financiële ondersteuning** te bieden aan ad hoc gezelschappen, startende verenigingen, feitelijke verenigingen², artistieke jongeren of volwassenen die een samenwerkingsverband opzetten, maar ook voor verenigingen die een basissubsidie ontvangen, en nog meer ambitie hebben dan hun 'standaard jaarpakket', kan projectsubsidie in het leven worden geroepen.

De term projectsubsidies dekt vele ladingen. Wij bedoelen hier niet 'aanvullende subsidies' voor:

- een startende vereniging
- internationale uitwisseling
- aankoop van kostuums en materiaal
- (kader)vorming
- infrastructuur of renovatie
- tussenkomst voor SABAM, billijke vergoeding, Semu

Wij bedoelen wel een bijzonder, vernieuwend of gemeenschapsvormend initiatief, een cultureel jongerenproject, ... een werking die een aanvulling is in het bestaande culturele veld. Het gaat niet alleen om een surplus bovenop de gewone werking, maar evengoed om processen en producten die niet strak zijn afgebakend in tijd en ruimte maar nog geen enkele vorm van financiële ondersteuning genieten. Denken we bv. aan een startende toneelvereniging die nog geen vaste werking heeft, maar wel één productie per jaar speelt.

Met deze extra subsidielijn kan een gemeentebestuur inspelen op nieuwe, onverwachte en experimentele initiatieven die niet meteen een plekje vinden in het reguliere systeem van structurele subsidie. Extra middelen brengen dikwijls extra dynamiek mee.

Omdat reglementen letterlijk overnemen zelden tot het gewenste resultaat leidt, werken we hier een modulair systeem uit. Keuzes omvatten altijd een aantal **consequenties** en worden bepaald door aanwezige of beoogde **randvoorwaarden**.

---

² Ook niet-vzw's kunnen subsidie krijgen. Uiteraard moeten de betrokkenen zich identificeren (naam, adres, geboortedatum, handtekening, contactgegevens) en een rekeningnummer opgeven (incl. bank van de aanvrager en gegevens van de rekeninghouder). Een uitgebreid financieel verslag na afloop van het evenement is een must. Individuele personen kunnen geen gemeentelijke subsidie krijgen, daarom is een samenwerkingsverband aangewezen.

onderdelen	uitleg	randbemerkingen
Omschrijving subsidie	<ul style="list-style-type: none"> • Korte omschrijving van het doel van deze subsidie. • Uitleggen hoe deze subsidie zich verhoudt tot andere subsidie-reglementen (bv. basissubsidie, projectsubsidies jeugd...) • Verdeelsleutel aangeven: Bv. 10.000 basis, 15.000 bijkomende; 5.000 euro jeugd. 	<ul style="list-style-type: none"> • Probeer bij aanvang van het reglement even een totaaloverzicht te schetsen voor de aanvragers die voor het eerst gebruik maken van dit reglement. • Om gebruikers wegwijs te maken in het lokale subsidielandschap kan je ook een overzicht maken op de website of via een brochure.
Doelgroep	<ul style="list-style-type: none"> • Geef duidelijk aan wie in aanmerking komt voor deze subsidie. • Geef ook een prioriteitsregel aan (indien beperkt krediet en steeds dezelfde indieners: hanteer dan een duidelijke rangorde) 	<ul style="list-style-type: none"> • Wij pleiten er bijzonder hard voor om voor deze 'projectsubsidie' een zo breed mogelijke focus te hanteren. Dus niet alleen verenigingen die erkend zijn door adviesraden, maar ook feitelijke verenigingen, tijdelijke collectieven, individuen die een samenwerking aangaan, startende verenigingen, enz. • Wie organiseert is van onderschikt belang. Vooral de output telt. Hou de doelgroep dan ook ruim en zorg voor een goede interne communicatie tussen de diensten. Voor organisatoren is niet van tel welke dienst ondersteunt, maar wel dat de gemeente ondersteunt. Een gezamenlijk aanspreekpunt is een aanrader.
Bedrag en berekening	<ul style="list-style-type: none"> • Bepaal hoeveel de tussenkomst procentueel gezien kan bedragen. • Bepaal daarnaast een plafond (maximum in absolute cijfers). • Geef aan dat de som in verhouding moet staan tot de totale uitgaven en tot de eigen inbreng. • Projecten die meerdere jaren beslaan, kunnen reeds een principiële toezegging krijgen voor meerdere jaren, mits positieve evaluatie. Dit bedrag kan gradueel stijgen of dalen. • Bepaal duidelijk welke uitgaven subsidiabel zijn en welke niet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Subsidieer de afgesproken en meetbare werking, maar ook het proces (de groei, gemeenschapsvorming, ...) is van belang. • Voorbeelden van kosten die niet in aanmerking komen voor betoelaging: aankoop drank en voedsel, geschenken en attenties, prijzen en medailles, ... • Geef duidelijk aan of de subsidieaanvrager al dan niet beroep mag doen op andere subsidiekanalen. Cumul is ons inziens toelaatbaar voor zoverre kosten niet dubbel gesubsidieerd worden. • Reservevorming moet mogelijk zijn. Indien de middelen opnieuw geïnvesteerd worden in een sociaal of artistiek cultureel initiatief, moet een kleine reservevorming toelaatbaar zijn zolang er geen commerciële drijfveren achter zitten.
Voorwaarden en criteria	<ul style="list-style-type: none"> • De lijst van criteria zal verschillen van gemeente tot gemeente, naargelang de lokale prioriteiten en accenten. Enkele voorbeelden: doelgroepenbenadering, kwaliteitsbevorderend, artistieke begeleiding, uitstraling, aansluiten bij doel- 	<ul style="list-style-type: none"> • Een lijst met vaste beoordelingscriteria zorgt voor houvast bij de indieners. Anderzijds is het niet de bedoeling om gebruikers af te schrikken of de dossiervorming nodeloos te bemoeilijken. • Een reglement beoogt gelijke behandeling voor gelijkaardige gevallen. • Let echter op voor te rigide regels.

	<p>stellingen beleidsplan, organisatorische aanpak, samenwerking, innovatief...</p>	<p>Experimentele projecten laten zich niet altijd vatten in vooraf vastgelegde criteria. Hou de formulering zou 'open' mogelijk.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De beoordelingscommissie kan een 'weging' maken per criterium (0= niet van toepassing, 1 = zwak, 2 = goed, 3 = uitstekend). Hierbij kunnen een aantal criteria zwaarder doorwegen dan andere, naargelang lokale beleidsprioriteiten. • Overweeg bij grootschalige, steeds weerkerende projecten een convenant op te maken met duidelijke input van zowel de vzw als de gemeente.
Aanvraagformaliteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Vermeld de indiendatum/a • Werk bij voorkeur met standaardaanvraagformulieren • Mogelijke rubrieken: beschrijving, doelstellingen en verwachte resultaten, doelgroep, planning, promotieplan, begroting, ... 	<ul style="list-style-type: none"> • Amateurkunstenaars die bv. in los verband samenwerken en beslissen om een bepaald project te realiseren, doen dit vaak op korte termijn. Zeker jongere kunstenaars. Meerdere indiendata per jaar zijn daarom aanbevolen. • Indien de mogelijkheid bestaat om het hele jaar door projecten in te dienen, is het aangeraden om het beschikbare budget op te delen zodat er het hele jaar door middelen zijn. • Communiceer na elke ronde, per trimester, het nog beschikbare budget. • Niet alle doeners zijn even goede dossiervormers. Biedt begeleiding aan bij het uitschrijven van een dossier of voorzie een mondelinge 'verdediging' van het aanvraagdossier.
Toekenningsprocedure en advies	<ul style="list-style-type: none"> • Geef aan wie advies verleent en wie beslist • Binnen welke termijn kan de aanvrager een antwoord verwachten • Procedure bij annulatie van het 'project' 	<ul style="list-style-type: none"> • Vaak wordt voor de toekenning van subsidies advies gevraagd aan de cultuurraad, hoewel dit decretaal niet verplicht is. • Om een grote mate van subjectiviteit op te vangen, streef je naar een adviesgroep die zo open mogelijk is. • Aangewezen beoordelaars zijn mensen die werken vanuit een helikopterzicht: externe deskundigen, professionals uit het culturele veld, ambtenaren vrije tijd, een afvaardiging uit adviesraden, enz. • Naast advies van de cultuurraad, is een formeel advies van de ambtenaren in collegevoorbereidende documenten mogelijk.
Indiendata	<ul style="list-style-type: none"> • Bepaal het aantal indienrondes 	<ul style="list-style-type: none"> • Zorg voor een niet te ingewikkelde, transparante procedure. De timing mag strak zijn maar als voorstellen te lang op voorhand binnen moeten zijn, kan dit leiden tot gemiste kansen. • Vooral jongeren doen geen half jaar op voorhand een aanvraag. Geef hen de

		<p>kans kort op de bal te spelen. De gemeente kan meerdere indienrondes voorzien of geen deadlines voorop stellen en middelen toekennen zolang er krediet is.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anderzijds moet de administratieve afhandeling vlot gaan: geen jaar wachten op de centen (mogelijke tussenoplossing is een voorschot van bv. 80% uitbetalen), geen vier maanden wachten op de finale 'go'.
Controle en uitbetaling	<ul style="list-style-type: none"> • Het is normaal dat een subsidiërende overheid een bewijs van werking vraagt. • Maak vooraf duidelijk waaruit het bewijsmateriaal moet bestaan. 	<ul style="list-style-type: none"> • Waak erover dat de bewijslast in verhouding staat tot het gesubsidieerde bedrag. Hoe hoger het bedrag hoe meer verantwoording mogelijk is. • Mogelijke bewijsstukken: voorbereidende vergaderingen, schriftelijk verslag met terugkoppeling naar doelstellingen, programma, promotiemateriaal, korte fotoreportage, persartikels, getuigenissen, ... • Geef voldoende tijd om een volledig overzicht van de kosten te krijgen (inzamelen facturen). Een termijn van 4 maand lijkt ons redelijk. • In een snel evoluerende technologische omgeving moet het mogelijk zijn om meer en meer informatie digitaal te laten aanleveren (dat de reeds ingevoerde gegevens bewaard blijven bespaart aanvragers heel wat tijd en levert accurate gegevens op).
Promotionele verplichtingen	<ul style="list-style-type: none"> • Return t.a.v. de gemeente 	<ul style="list-style-type: none"> • Merk op: niet alleen de aanvrager heeft promotionele verplichtingen (gebruik logo gemeente op publicatie, spandoek, ...) • Ook de gemeente kan een belangrijke rol spelen in de bekendmaking en promotie van het reglement. Het is belangrijk om elk jaar opnieuw het reglement in de aandacht te stellen, i.p.v. enkel bij de vernieuwing.
Slotbepalingen	<ul style="list-style-type: none"> • Bepaling wanneer dit reglement in werking treedt. • Welke reglementen eventueel vervallen. • Evaluatiemomenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Een goed reglement is voor evaluatie vatbaar. Niet te frequent maar bv. 1 of 2x/beleidsperiode.

5

Uitsmijter:

de rol van cultuur- en gemeenschapscentra

De cultuur- en gemeenschapscentra zijn een belangrijke speler in het lokale cultuurleven. Door het eigen aanbod, maar ook door hun dienstverlening aan de verenigingen. **Alle cultuur- en gemeenschapscentra hebben namelijk een 'receptieve werking'**, een werking gericht naar 'derden'. Het verenigingsleven is hier een bevoorrechte doelgroep.

De (lokale) verenigingen en/of kunstenaars kunnen de zalen en lokalen doorgaans tegen voordelige tarieven huren. Maar het gaat niet alleen om gebruik van de ruimtes. Er zijn nog **veel aspecten en vormen van ondersteuning** die een meerwaarde kunnen opleveren voor het creatie- en presentatieproces.

Bijvoorbeeld het zalenbeheer en de prijssetting, de administratieve en technische omkadering, inhoudelijke feedback, de aangeboden vormingstrajecten, materiële ondersteuning³, gedragen kosten (bv. billijke vergoeding) en de communicatieve aandacht voor activiteiten, ... Vaak heeft een cultuur- of gemeenschapscentrum experts in huis die hun kennis willen delen met de gebruikers van het centrum.

Idealiter nodigen cultuur- en gemeenschapscentra uit tot ontmoeting en ruimte voor experiment. Een inspiratieve omgeving biedt o.a. amateurkunstenaars ondersteuning om te kunnen creëren en presenteren. Een fysieke en mentale ruimte met het oog op levenslang leren is belangrijk. Verder geeft een centrum een blijk van erkenning als er wordt geluisterd naar nieuwe plannen, er mee wordt gezocht naar oplossingen voor praktische problemen of artistieke twijfel. Het kader heeft m.a.w. grote impact op het resultaat.

Daarnaast is het zinvol dat cultuur- en gemeenschapscentra ook socio-culturele verenigingen een duwtje in de rug geven om wat meer risicovol te programmeren vanuit een win-winsituatie voor beide partijen. Er zijn cultuur- en gemeenschapscentra waar het verenigingsleven voorrang krijgt op de eigen programmering. Soms is dit ingegeven door een personeelstekort of een beperkt budget. Maar dergelijke

---

³ Een aantal gemeenten roept hiervoor een 'cultuurcheque' in het leven. Voor een bepaald bedrag (al dan niet afhankelijk van de grootte of werking van je vereniging) krijg je een aantal credits die binnen het werkingsjaar opgebruikt moeten worden. Je kan deze redenering ook doortrekken op personele, technische, infrastructurele ... ondersteuning.

samenwerking kan ook voordelen opleveren zoals het aanspreken van een ruimer publiek en het opentrekken van de artistieke, vormende en/of gemeenschapsvormende opdracht. Op die manier evolueren centra en verenigingen/kunstenaars naar meer gelijkwaardige partners. Ze zijn niet louter een 'huurder' maar wel een partner van het centrum.

6

Bijlagen

6.1 Overzicht types verenigingen

Gemeenten waar veel verenigingen actief zijn, structureren vaker de werking. Hieronder een impressie van bestaande subcategorieën. Uiteraard bekijkt de gemeente voor zichzelf of zo'n indeling nodig is en kiest ze hoever ze wil gaan in het opsplitsen in categorieën.

Ter info. Er zijn gemeenten die hun subsidiereglement indelen op basis van het soort verenigingen (dit kan zelfs d.m.v. een forfaitair bedrag zijn). Anderen baseren zich op het soort activiteit.

Gedetecteerde types van verenigingen

Sociaal-culturele verenigingen

Erkende verenigingen zie:

http://www.sociaalcultureel.be/volwassenen/verenigingen_adressen.aspx

Amateurkunsten

Podiumkunsten (dans, toneel, zang)

Beeldende kunsten (foto, film, dia, beeldende kunst, multimedia)

Muziek (harmonie, fanfare, brassband, jazz, folk, pop-rock)

Literatuur (*merk op: schrijven komt helaas nog niet vaak aan bod.*)

Gemeenschapsvormend

Wijk- en buurtcomités

Ouder- en schoolcomités

Buurtinformatienetwerk

Erfgoedverenigingen

Doelgroepenverenigingen

(In sommige gemeenten aparte categorie)

Senioren

Personen met een handicap

Zieken en zorg

Kansarmen

Holebi's

Migranten
Jongeren

Derde wereld en milieu

Bv. Rode Kruis, Broederlijk delen, 11.11.11, Natuurpunt, VTB-VAB

Hobbyverenigingen

Bv. kaarten, vinkenzetten, darts, kantklossen, bloemschikken, schaken, koken, quizen, imkers, ...

6.2 Amateurkunstenaars in beeld

► Amateurkunstenaars. Wie zijn dat?

Het onderzoek "Amateurkunsten in beeld" (2009) biedt een mooi overzicht van de diversiteit op vlak van amateurkunsten. 1 op 3 Vlamingen en Brusselaars beoefent in zijn/haar vrije tijd een artistieke hobby. Jongeren participeren duidelijk nog meer (71% van de 14 tot 17-jarigen).

51% van de beoefenaars doet dit in een amateurkunstenvereniging, club of band. Tegelijk is 54% regelmatig op individuele basis bezig. 13% is niet aangesloten bij een formeel georganiseerd kader. Ten slotte beoefent zo'n 34% een hobby met vrienden, zonder dat er een vereniging (feitelijk of vzw) opgericht wordt.

De amateurkunstenaars zijn niet te vatten in één leeftijdsgroep. Amateurkunst overstijgt leeftijd en is vaak transgenerationeel: jonge gasten en gepensioneerden spelen bv. samen in de plaatselijke harmonie of zingen in hetzelfde koor.

De amateurkunstenaars zijn vaak vertegenwoordigd in diverse adviesraden in een gemeente: de cultuurraad is de plek waar de hofabra, de koorwereld en de toneelkringen vaak een doorslaggevende inbreng en stem hebben. Daarnaast zijn jonge creatieve verenigingen dikwijls lid van de jeugdraad (individueel jong talent echter veel minder). Ook in de sportraad zijn vaak amateurkunstenaars actief, denk bv. aan de dansers en zelfs in de milieuraad, bv. natuurfotografen. Heel wat mogelijkheden dus voor de plaatselijke amateurkunstenaar om actief mee te werken en te denken rond het beleid in de gemeente.

Amateurkunsten kennen een brede waaier aan disciplines. Traditioneel stemmen heel wat gemeenten hun ondersteuningsbeleid vooral af op de best gekende, duidelijk gestructureerde disciplines: koor, muziek (harmonieën en fanfares) toneel, dans en beeldende kunst. Nieuwere en minder bekende werkvormen en subdisciplines zoals multimedialkunst, gaming, pop- en rockmuziek, hip- hop, juweelkunst, grafische vormgeving, jazz, schrijven, ... blijven nog al te vaak buiten het vizier van de ondersteunende overheid en dit is een gemiste kans.

Een laatste belangrijke randbemerking is dat niet elke amateurkunstenaar naar buiten wil komen met zijn/haar creaties. Voor heel wat mensen is wat ze doen een hobby en zoeken ze de spotlights niet op. Tot 35% van de leden die zijn aangesloten bij een landelijke amateurkunstenorganisatie, zegt nog nooit zijn/haar werk getoond/gespeeld te hebben voor familie, vrienden of kennissen. Dit betekent echter niet dat ze geen behoefte hebben aan ondersteuning. Productiefaciliteiten, repetitieruimtes, materialen, vorming, ... zijn ook voor deze kunstenaars belangrijke tools om hun hobby op een goede manier te kunnen uitoefenen.

► De werking van amateurkunstenaars

Veel amateurkunstenaars hebben een **basiswerking** waarvoor een ondersteuning een welgekomen hulp is. Denk maar aan de harmonie die een geschikte ruimte nodig heeft voor de wekelijkse repetities, de opbergruimtes voor de instrumenten en de uniformen voor de straatoptredens. Ook voor de andere disciplines zijn er zo een aantal basisparameters op te stellen, elementen die van wezenlijk belang zijn om te kunnen creëren.

Bij het bepalen van een (forfaitaire) basissubsidie moet de gemeente natuurlijk zicht krijgen op de werking van de plaatselijke verenigingen.

Twee voorbeelden ter illustratie.

Een toneelkring die jaarlijks 30 repetities houdt in het vlakbij gelegen schooltje, 2 producties opvoert in de schouwburg van de gemeente en hiervoor 50 affiches laat drukken.

Terugkomende kosten:

	Tussenkost gemeente	Niet via de gemeente
Huur repetitieruimte		500 euro/ jaar
Huur presentatieruimte	Gunsttarief: 200 euro/jaar	
Technicus	Inbegrepen huur zaal	
Lay-out, druk affiches e.dgl.		200 euro/50 affiches
Aanmaken toegangtickets	Kopies via gemeente t.w.v. 30 euro	
Aankoop scenario		.../script
Huur kostuums		...
Vervaardigen decor		...
Verzekeringen		...
Huur materiaal	via uitleendienst	... (bijhuren)

Een harmonie met 60 leden die wekelijks repeteert in een lokaal dat ze in eigendom hebben. In opdracht van de gemeente doen ze jaarlijks 2 verplichte optredens bij aanvang van de kermis. Elke lid heeft een eigen kostuum. De vereniging koopt de instrumenten en partituren aan.

Kost verlichting, verwarming, onderhoud		...
Presentatiekost	(=opbrengst)	
Aankoop kostuums		.../jaar
Aankoop instrumenten	Jaarlijkse toelage: 200 euro	.../jaar
Aankoop partituren		...
Semu	Door gemeente	
Uitgave tijdschrift		...
Onderhoud website		...

Anderzijds zijn er ook heel wat amateurkunstenaars die niet echt met een terugkerende jaarwerking te maken hebben. Vijf jongeren die na het schooltoneel graag samen nog verder willen theater maken, hebben niet direct nood aan een vaste ruimte, aan ledenbeheer en andere administratie, maar willen gewoon een ruimte vinden om te kunnen creëren en te presenteren. En misschien willen ze dat wel een paar jaar na elkaar doen, zonder dat ze een vereniging oprichten en alles formaliseren. De amateurfotograaf die al enkele jaren werkt, wil op een bepaald moment ook wel eens een eigen overzichtstentoonstelling realiseren. Hij is dan wel geen lid van een fotoclub, en moet dus zelf op zoek naar een geschikte locatie, de juiste belichting en tentoonstellingspanelen.

Voor deze voorbeelden is een vorm van **projectsubsidie** een goede oplossing. Maar ook het koor dat naast de normale werking eens wil uitpakken met een speciaal locatieproject (bv. erfgoed in combinatie met dans, zang, een folkgroep en twee vertellers) kan men met een projectsubsidie verder ondersteunen.

► Verdienen amateurkunsten een eigen plaats in het beleid?

Het Forum voor Amateurkunsten, overlegcentrum en belangenbehartiger van de amateurkunstensector, onderstreept natuurlijk graag nog eens extra de gemeenschapsvormende en artistieke rol van amateurkunstenaars op lokaal niveau.

Wij vragen de gemeenten dan ook om binnen de bestaande contouren - mentale - ruimte te scheppen om **een afzonderlijk subsidiereglement voor de amateurkunstenaars** te voorzien. Hierbij denken we **zowel aan jong talent, volwassen beoefenaars, medioren en de al wat oudere amateurkunstenaars**. Een afzonderlijk hoofdstuk in het toelagereglement met specifieke criteria kan natuurlijk ook. Het aandeel amateurkunstenaars is in elke gemeente dermate groot (37% frequente beoefenaars) dat een specifiek beleid voor hen zeker gerechtvaardigd is.

Amateurkunstenaars zijn erg actief in het culturele veld. Het zijn niet louter 'subsidieaanvragers', ze hebben het (gemeentelijk) cultuurbeleid ook heel wat te bieden. Het zijn ideale partners om het culturele leven in je gemeente mee vorm te geven. Vele kunstenaars dragen bij tot een sterk gemeenschapsgevoel. Maar er is meer, het bestuur kan hen inschakelen om publieke evenementen op te luisteren, creatieve opdrachten te geven, inspraak te vragen, enz.

De artistieke beoefenaars hebben wel heel wat vaste kosten. Wanneer amateurkunstenaars in eenzelfde subsidiereglement worden opgenomen als het sociaal-cultureel werk en de hobbyverenigingen, komt de eigenheid van de actieve kunstbeoefenaar minder tot zijn recht. In een klassiek puntensysteem wordt de werking van amateurkunstverenigingen, ongeacht de discipline, nog **te vaak ondergewaardeerd**. Startende verenigingen, tijdelijke collectieven en feitelijke verenigingen komen zelfs soms helemaal niet in aanmerking. Met deze leidraad willen we inspelen op nieuwe trends (ad hoc-initiatieven), **zonder de klassieke structuren (verenigingen) te benadelen**.

